

การจัดกิจกรรมดนตรีที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทย
A Variety of Musical Learning Activities for Raising Awareness of Thai Music

พจณิชา ฤกษ์สมุทร

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยโดยใช้กิจกรรมดนตรีที่หลากหลายจากการจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จำนวน 486 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2561 กำลังศึกษาอยู่ชมรมดนตรีศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จำนวน 15 คน จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มตัวอย่าง. ระยะเวลาในการวิจัย 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย แบบวัดความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทย การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอทักษะทางดนตรีด้วยภาพกราฟเส้น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชมรมดนตรีศึกษาที่ได้รับการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมทางดนตรีที่หลากหลาย มีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พัฒนาการของนักเรียนชมรมดนตรีศึกษาหลังการได้รับการจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรีที่หลากหลาย จากการวิเคราะห์ พบว่าส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตามลำดับจากสัปดาห์ที่ 1-16 ทั้งนี้มีเพียงค่าเฉลี่ยของคะแนนในสัปดาห์ที่ 2 ไปจนถึงสัปดาห์ที่ 3 ที่คะแนนเฉลี่ย พัฒนาการของนักเรียนชมรมดนตรีศึกษาหลังการได้รับการจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรีที่หลากหลายมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย เนื่องจากเป็นช่วงการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีพม่าที่มีจังหวะเป็นครั้งแรก ภายหลังจากที่มีการจัดการเรียนรู้แล้วนักเรียนมีทักษะทางดนตรี เห็นความสำคัญ และมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการของนักเรียนมีแนวโน้มดีขึ้นตามลำดับ และพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากการได้รับทางดนตรีเป็นไปในแนวทางที่ดี

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย ความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทย

Abstract

This research study aim is to enhance the awareness of A value of Thai music by using various musical activities from the experience of musical learning activities. The population used in this study was secondary school students. Currently 486 students are studying at Ongkharak Demonstration School, Srinakharinwirot University. A total of 15 samples were selected. 16 weeks of research time, 1 time / hour, 1 hour, total of 16 hours. A 4-unit learning management plan recognizes the value of Thai music. Analysis of data and quantitative data were analyzed by percentage, arithmetic mean, standard deviation and t-test, as well as qualitative analysis by content analysis.

The research found students of music education clubs have been learning from various musical activities. The average score on awareness of Thai music after class was higher than before at the .01 level of significant. The development of music education students after being given experiences in a variety of musical learning activities 16 weeks of research time . Only the average score in week 2 to week 3 slightly decreased average scores because this is the first time learned that Burmese music skills. After learning students have development musical skills and awareness of the value of Thai music.

Keywords : Various music activities , Awareness of the value of Thai music.

บทนำ

ประเทศไทยในยุคปัจจุบันหรือยุค 4.0 กับวัฒนธรรมไม่ได้อยู่ไกลกัน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งรากเหง้าของวัฒนธรรมที่ปรากฏให้ทั้งทางวัตถุและจิตใจ เช่น สถาปัตยกรรม วรรณกรรม นาฏศิลป์-ดนตรีไทย (นุชจรี คงโพธิ์น้อย. 2555:1) และด้วยกระแส Globalization คนในสังคมเริ่มมีความคิด มีความเป็นอยู่แบบตะวันตก (Westernization) เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์(2545 : 79) ได้กล่าวไว้ว่า สังคมที่เปลี่ยนไป มนุษย์แสวงหาวัตถุมากขึ้น และมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้มากขึ้น ตลอดจนในระบบการศึกษาได้มีการจัดการสอนและพัฒนาบุคคลแบบแยกส่วน กล่าวคือ สอนให้มีความรู้และความสามารถเพียงอย่างเดียว เป็นการสอนที่แยกเหตุผลออกจากจินตนาการ สมองและจิตใจทำงานไม่สัมพันธ์กัน จึงทำให้มนุษย์ขาดจิตวิญญาณ และความรู้สึทางสุนทรียะ จึงก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมเพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับ มนทกานต์ รอดคล้าย(2557) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับสังคมโลกในศตวรรษนี้เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม หรือด้านเทคโนโลยีล้วนแต่เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในการพัฒนาเด็กให้สอดคล้องตามยุคสมัย เพื่อพัฒนาให้เกิดทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่อยู่ในประเทศไทยด้วย

สำหรับในประเทศไทยเรามีวัฒนธรรมไทยเป็นหลักของประเทศ แต่ในวัฒนธรรมไทยนั้นก็อยู่บนความหลากหลายและความแตกต่างของวัฒนธรรม เนื่องจากประเทศไทยมีประชากร จำนวน 63,878,267คน (สำรวจเมื่อเดือนธันวาคม 2553 สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) ประกอบด้วยกลุ่มคนไทยเชื้อสายไทย ลาว พม่า มอญ จีน ไทยพวน มลายู ฯลฯ ประชากรไทยจึงประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายวัฒนธรรมหลากหลายภาษา หลากหลายขนบธรรมเนียมประเพณี และทุกๆวัฒนธรรมของกลุ่มต่างๆ ย่อมมีคุณค่า(ศิริวรรณ ศรีพหล.2555:9)ดังที่ นายแพทย์ประเวศ วะสี กล่าวไว้ว่าถ้าเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง ทุกชุมชนท้องถิ่นและประเทศจะมีเกียรติและศักดิ์ศรี เสมอกัน ไม่มีใครเหนือใคร เพราะวัฒนธรรมมีความหลากหลาย ไม่ได้รวมศูนย์การยอมรับและเห็นคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงเป็นการกระจายเกียรติและศักดิ์ศรีทำให้ท้องถิ่นเข้มแข็งและยั่งยืน (ศ.นพ.ประเวศ วะสี .2547) ดนตรีจัดเป็นวัฒนธรรมหนึ่งและดนตรียังจัดเป็นภาษาสากลที่มนุษย์ทุกคนในโลกฟังแล้วมีความเข้าใจ มี

ความรู้สึกร่วมกันได้ โดยสามารถบอกได้ว่าให้อารมณ์ สนุกสนาน ร่าเริง เศร้าโศก หรือเสียใจ เป็นสื่อความหมาย ให้เข้าใจกันระหว่างชนในชาติหรือชาติอื่นๆ โดยอย่างยิ่งชนชาติเอเชีย ซึ่งเปรียบเสมือนเพื่อนบ้าน ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีงามทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วรรณกรรม การละเล่นและค่านิยม เป็นสื่อ นำความสัมพันธ์ ไปสู่ชาติอื่น และวัฒนธรรมอื่น ซึ่งในประเทศไทยก็มีความสัมพันธ์กับชาติดังต่อไปนี้

1. ประเทศลาว สำหรับประเทศลาวได้ส่งครูดนตรีมาเรียนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร และได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความสัมพันธ์ในเรื่องของดนตรีหลายอย่าง เพลงสำเนียงลาวที่คนไทยแต่งขึ้นมาเพื่อเลียนสำเนียงลาว เช่น เพลงลาวแพน เพลงลาวดวงเดือน เป็นต้น
2. ประเทศกัมพูชา ในสมัยรัชกาลที่ 7 ได้ขอครูไทยไปสอนในราชสำนัก ซึ่งไทยได้ส่งหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ไปทำการสอน จึงเกิดความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีไทยกับดนตรีเขมรขึ้นหลายประการ เช่น เกิดเพลงสำเนียงเขมร โดยหลวงประดิษฐ์ไพเราะได้ประพันธ์ขึ้นหลายเพลง เช่น เพลงนกเขาชะแมร์ เพลงชะแมร์ทม เป็นต้น
3. ประเทศพม่าและมอญ มอญมีความสัมพันธ์กับดนตรีไทยเป็นอย่างมาก เช่น ในสมัยอยุธยาสมัยพระมหาธรรมราชาและสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สมัยรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวมอญได้อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในไทย และได้นำเอาเครื่องดนตรีมอญเข้ามาด้วย โดยเครื่องดนตรีและเพลงมอญเป็นที่นิยมของคนไทย เช่น ในงานศพนิยมใช้ปี่พาทย์มอญบรรเลงประกอบ สำหรับวงปี่พาทย์ที่เกิดขึ้นในไทยนั้นเป็นการผสมระหว่างเครื่องดนตรีมอญกับเครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีมอญที่นำมาประสมคือ ปี่มอญ ฆ้องวงใหญ่ตะโพนมอญและเปิงมาง ส่วนเครื่องดนตรีไทยที่ประสม ได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม และฆ้องวงเล็ก เพลงที่บรรเลงมีทั้งเพลงมอญแท้ ๆ และที่ครูดนตรีไทยแต่งขึ้นเพื่อใช้ในพิธีต่าง ๆ เช่น เข็ญเจ้าเข็ญผีประจำบ้าน ประจำวัดยกศพ ประชุมเพลง เป็นต้น

ทุกวันนี้ดนตรีมิใช่เป็นเพียงสิ่งสวยงามหรือมีความไพเราะในแง่ของเสียงเท่านั้น แต่ดนตรีมีบทบาทและสำคัญกับชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับ เสื้อผ้า อาหารและปัจจัยอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงอยู่ของชีวิต (ไพโรจน์ มักสัมพันธ์. 2553 :1) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคันทนีย์ จะสุวรรณ(2542:2) ที่ได้กล่าวว่า มนุษย์เราใช้ดนตรีเพื่อสื่อสารอารมณ์ต่าง ๆ แห่งความเป็นมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์แห่งความรัก ความเศร้าโศก ความสุข การที่มนุษย์สามารถสื่อสารอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ผ่านดนตรี ไม่ว่าจะเป็นผู้สร้างสรรค์ดนตรีเหล่านี้ขึ้นเอง หรือจัดการแสดงดนตรี

ที่ผู้อื่น มีอารมณ์ร่วมกับเราเป็นผู้สร้างขึ้น ก็ทำให้เราเกิดความพอใจ และรู้สึกว่าคุณค่าอย่างขึ้น

จะเห็นได้ว่าดนตรีมีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยไม่จำกัดเพศ วัย ระดับการศึกษา หรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสามารถมองได้หลายมิติ เช่น มิติที่เป็นรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม มิติที่เป็นรูปแบบของความคิดและจินตนาการ มิติที่เป็นรูปแบบของนันทนาการและการบันเทิง มิติที่เป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง มิติที่เป็นหลักสูตรการศึกษา มิติที่เป็นสุนทรียภาพ มิติที่เป็นสื่อธุรกิจ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ผ่านมา สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับชีวิตได้ชัดเจนมากขึ้น มุมมองเกี่ยวกับดนตรีในมิติที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของชีวิต จึงกำลังเป็นที่สนใจ มีการขยายผล นำไปประยุกต์ใช้ และค้นคว้าทดลองอย่างจริงจังในปัจจุบัน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับชีวิตมีประเด็นการศึกษาการดำเนินชีวิตของคนไทยตลอดชีวิต มีคุณค่าพัฒนาการต่อร่างกาย ซึ่งลักษณะเช่นนี้ มีส่วนทำให้คนไทยเกิดความรู้สึกรักมรดกวัฒนธรรมดนตรี เกิดความตระหนักรู้ และเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทยร่วมกันโดยค่านึงและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่นด้วย

จากสภาพปัญหาและการศึกษาผลงานวิจัยดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของคนไทยเพื่อจะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักและหวงแหนดนตรีไทยซึ่งเป็นดนตรีประจำชาติไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของคนไทยโดยใช้กิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย

แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตระหนัก

(1) ความหมายของความตระหนัก

ราชบัณฑิตยสถาน (2545:428) ให้ความหมายของ คำว่าตระหนักไว้ว่า รู้ประจักษ์ชัด รู้ชัดแจ้ง

กุลวดี ราชภัทที (2545:38) ให้ความหมายเกี่ยวกับความ ตระหนักว่า หมายถึงภาวะการณที่บุคคลเกิดความรู้สึก นึกคิด ความคิดเห็นหรือประสบการณ์จากเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เป็นภาวะที่บุคคลเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวกับตนเองได้โดยเกิดจากสภาวะจิตที่ยอมรับถึงภาวะการณหรือความโน้ม เอียงที่จะเลือกพฤติกรรม และปฏิบัติตนเพื่อแสดงต่อปัญหาหรือเหตุการณ์หนึ่งที่ได้ประสบ

เริงชัย คงสงค์ (2547) กล่าวว่า ความตระหนักเป็นสภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความสำนึก ความรู้สึกนึกคิดและความปรารถนาของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยมี เหตุการณ์สภาพแวดล้อมหรือสังคมหรือสิ่งเร้าจากภายนอกเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนัก

กุลวดี สุตหล้า (2550) กล่าวว่า ความตระหนักหมายถึงการแสดงออกซึ่งความรู้สึก ความเห็น ความสำนึก เป็นภาวะที่บุคคลเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตนเองได้โดยอาศัย ระยะเวลา เหตุการณ์ประสบการณ์หรือสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยทำให้คนเกิดความตระหนัก

สรุปได้ว่า ความตระหนัก หมายถึง การแสดงออกที่มาจากความสำนึกในจิตใจ ซึ่งต้องมาจากปัจจัยหรือสิ่งเร้าหลายๆอย่าง ซึ่งเป็นภาวะที่บุคคลเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวกับตนเองได้โดยเกิดจากสภาวะจิตที่ยอมรับถึงภาวะการณหรือความโน้ม เอียงที่จะเลือกพฤติกรรมปฏิบัติต่อสถานการณ์หรือสภาพปัจจุบันที่พบเจอ

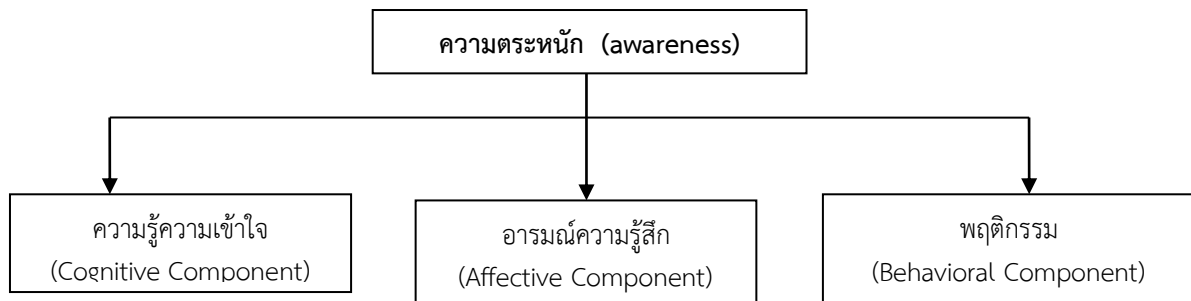
(2) กระบวนการความตระหนัก

Good (1973: 54) กล่าวว่า การเกิดความตระหนักว่าเป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือรับสัมผัสสิ่งเร้าแล้วจะเกิด ความรู้เมื่อรับรู้ขั้นต่อไปก็จะเข้าใจสิ่งนั้น คือเกิดความคิดรวบยอดและนำไปสู่การเรียนรู้คือมีความรู้ ในสิ่งนั้นและนำไปสู่การเกิดความตระหนักในที่สุด ซึ่งความรู้และความตระหนักก็จะนำไปสู่การกระทำ หรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งเร้า นั้นตามภาพประกอบด้านล่าง

สามารถจำแนกกระบวนการความตระหนัก มีองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความตระหนัก เบรกเลอร์ (1986: 45) ได้กล่าวเอาไว้ว่า ความตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า การสัมผัส การรับรู้ ความคิด รวบยอด การเรียนรู้ ความตระหนัก พฤติกรรม ม ความรู้ (knowledge) เจตคติ (attitude) ความลุ่มลึก ชัดแจ้ง (intelligibility) ความตระหนัก (awareness) 12 อันได้แก่ บุคคล สถานการณ์กลุ่มสังคม และสิ่งต่าง ๆ ที่โน้มเอียง หรือที่จะตอบสนองในทางบวกหรือ ทางลบ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ โดยองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดความตระหนักมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) จะเริ่มต้นจากระดับง่ายและมีการ พัฒนาเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ
2. อารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกด้านทัศนคติค่านิยม ความตระหนักชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดีเป็นองค์ประกอบในการประเมินสิ่งเร้าต่าง ๆ
3. พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นการแสดงออกทั้งทางวาจา กิริยาท่าทาง ที่มีต่อสิ่งเร้า หรือแนวโน้มที่บุคคลจะกระทำ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรี

(1) ความหมายของดนตรี

Mendelssohn

(<https://sites.google.com/site/mrjisclassroom/dntri>) คีตกวีชาวเยอรมัน ได้กล่าวไว้ว่า ดนตรี คือ อาณาเขตที่คำพูดไม่สามารถตามถึงได้

Goethe

(<https://sites.google.com/site/mrjisclassroom/dntri>) นักปรัชญาชาวเยอรมัน ได้กล่าวไว้ว่า ดนตรีคือการยกและเพิ่มระดับความสูงส่งในการแสดงออก

Tchaikovsky

(<https://sites.google.com/site/mrjisclassroom/dntri>) คีตกวีชาวรัสเซีย ได้กล่าวไว้ว่า ดนตรีคือสิ่งที่ทำให้เราได้รู้ถึงความงามซึ่งเราไม่สามารถหาได้ในโลกไหน

Longman (1978 : 156) ได้กล่าวไว้ว่า

ความหมายของดนตรีคือการรวบรวมเสียงให้เป็นรูปแบบ

ของเสียงที่ไพเราะและน่าฟังพอใจโดยบรรเลงตามตัวโน้ตที่เขียนขึ้นไว้

William and Seymour (1963 : 245

อ้างถึงใน สุวรรณ ก้อนทอง. 2547 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า ความหมายของดนตรีหมายถึงระดับเสียงสูงเสียงต่ำ เป็นสิ่งที่รับรู้ได้จากการฟัง และเป็นศิลปะที่ผสมกลมกลืนกับช่วงเวลา

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายดนตรีไว้ว่าดนตรีคือเสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง, เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดังทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน หรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง เป็นต้น ได้ตามทำนองเพลง

สุวรรณา ก้อนทอง (2547 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า ความหมายของดนตรีเป็นระดับการรวบรวมเสียงทั้งเสียงสูงต่ำเป็นจังหวะ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ฟังแล้วทำให้เกิดความไพเราะซึ่งเป็นความงามทางด้านจิตใจ

สรุปได้ว่า ดนตรีเป็นศิลปะชั้นสูงซึ่งศิลปะนี้ใช้การบรรเลงของเครื่องดนตรี หรือเสียงขับร้องเป็นสื่อ ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกสะเทือนใจ เกิดอารมณ์สอดคล้องกันไปกับบทเพลงที่ได้รับฟังอยู่ ดนตรีเป็นสาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์ เพราะเสียงร้องเสียงสูงต่ำของดนตรีเป็นไปตามกฎเกณฑ์ธรรมชาติ เครื่องดนตรีต่างๆต้องอาศัยกฎเกณฑ์ของวิทยาศาสตร์เข้าช่วยประดิษฐ์

(2) ความสำคัญและคุณค่าของดนตรี

ดนตรีจัดเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่สามารถสื่อสารจัดเป็นภาษาสากลที่ทั่วโลกจะเข้าใจกันได้โดยไม่ต้องมีการขัดแย้ง ไม่เลือกสัญชาติ ศาสนา วรณะและอายุ เป็นสื่อในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างมนุษย์ และเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ยอมรับโดยไม่รู้ตัว (ราโพนธรณ ศรีโสภาค. 2513 : 253) จะเห็นได้ว่า ชีวิตของคนเรากลุ่มคล้อยอยู่กับเสียงดนตรีตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่การที่ทารกแรกเกิดจะรู้สึกเกิดเปลวขึ้นชม และแสดงความพอใจจากการได้ยินเสียงขับกล่อมของมารดา และยังพบว่าทารกในครรภ์มีการเคลื่อนไหวมากขึ้น เมื่อได้ยินเสียงดนตรี และปฏิกิริยาตอบสนองต่อเสียงดนตรีของทารกในครรภ์ขึ้นอยู่กับความดังค่อย เสียงสูงต่ำ จังหวะของดนตรี และสภาพของทารกในครรภ์ด้วย ดนตรีมีความผูกพันต่อมนุษย์อย่างมาก ดนตรีมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด สามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ฟังเคลิบเคลิ้ม คล้อยตาม เกิดความสุนทรีย์ยะ มองโลกในแง่ดี ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ช่วยขจัดจิตใจให้เยือกเย็น และในขณะเดียวกันดนตรีก็สามารถกระตุ้นให้คนเราก่อเกิดอารมณ์ในรูปแบบต่างๆ กัน ความรู้สึกและอารมณ์ของมนุษย์สามารถถ่ายทอดได้ด้วยการใช้ดนตรีเป็นสื่อ เช่น ความรักชาติที่ออกมาในรูปแบบเพลงปลุกใจ ความรักของชายหญิงที่ออกมาในลีลาของเพลงรักหวานซึ้ง หรือความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูกก็จะออกมาเป็นเพลงกล่อมที่มีความไพเราะอ่อนหวาน อ่อนโยน แผงไว้ด้วยความนุ่มนวลเหล่านี้เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2524 : 128) ซึ่งจังหวะลีลา และท่วงทำนองของเสียงดนตรีที่เกิดขึ้นจะมีอิทธิพลทำให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ขึ้นมา เช่นอารมณ์อ่อนไหว รัก เศร้า คึกคัก ร่าเริง หรือกระฉับกระเฉง นอกจากนี้ ทวีป อภิสิทธิ์ (2521 : 16) ได้กล่าวไว้ว่าเสียงดนตรีช่วยกล่อมเกลาลูปนิสัยของมนุษย์ที่หยาบกระด้าง ก้าวร้าว โหดเหี้ยมทารุณให้ผ่อนคลายลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2534 : 1) ได้กล่าวไว้ว่าดนตรีเป็นวิชาการแขนงหนึ่งที่มีสาระเฉพาะตัวเอง แม้ว่าในบางครั้งจะมีการจัดดนตรีรวมไว้ในศิลปะก็ตาม แต่โดยเนื้อแท้ของสาระดนตรีมีความแตกต่างจากศิลปะอย่างเห็นได้ชัด ศิลปะเป็นเรื่องของการรับรู้ทางด้านสายตา ส่วนดนตรีเป็น

เรื่องของการรับรู้ทางการฟัง คือโสตศิลป์และศิลปะการแสดง ส่วนสุกรี เจริญสุข (2532 : 4) ได้กล่าวไว้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับดนตรีมากมาย ทั้งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ งานสร้างสรรค์รื่นเริง หรืองานพิธีกรรมก็ประกอบไปด้วยเสียงดนตรี หรือแม้ขณะที่เราอยู่คนเดียวหลายคนก็เพลิดเพลินกับเสียงเพลง ฮัมเพลงคนเดียว กิจกรรมเกือบทุกอย่างมีดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อม Hammond (1967 : 288) กล่าวถึงคุณค่าของดนตรีที่มีต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กว่า ดนตรีจะเป็นสื่อที่จะทำให้เด็กเข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ซึ่งสุดใจ ทศพร (2516 : 1-3) ได้กล่าวไว้ว่า ดนตรีเป็นสิ่งที่ทำให้จิตใจเบิกบานร่าเริงแจ่มใส ดนตรีมีบทบาทสำคัญต่อวงสังคมของมนุษย์ โดยทั่วไป แม้แต่นักการเมือง นักการทหารก็ใช้เพลงเป็นเครื่องปลุกใจ หรือเร้าใจให้ประชาชนเกิดความรักชาติ บ้านเมืองของตนเอง มนุษย์กับดนตรีเป็นของคู่กัน โลกเจริญก้าวหน้าในด้านวิชาการเพียงใดดนตรีก็เป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการมากขึ้นเท่านั้น

สรุปได้ว่า ดนตรีมีความผูกพันกับชีวิตของมนุษย์อยู่ตลอดเวลา เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต แรกเกิดนั้นทารกจะได้ยินเสียงร้องกล่อมจากแม่หรือเสียงเพลงเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน เมื่อเริ่มเข้าสู่ระบบการศึกษา ดนตรีก็ถูกนำมาใช้เพื่อพัฒนามนุษย์ให้เจริญองงามครบทุกด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านสังคมและด้านอารมณ์และเมื่อชีวิตเริ่มเข้าสู่วัยทำงาน ดนตรีก็จะถูกนำมาใช้เพื่อให้เกิดความผ่อนคลาย ความตึงเครียดจากการทำงาน ในรูปแบบต่างๆ จนวาระสุดท้ายของชีวิตก็ยังมีดนตรีเพื่อใช้ในงานศพ จะเห็นได้ว่าดนตรีนั้นมีความผูกพันต่อมนุษย์อย่างต่อเนื่องและลึกซึ้ง จึงทำให้มีการศึกษาทดลอง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของดนตรีจะได้นำมาใช้ในการพัฒนาชีวิตของมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงขึ้น ดนตรีจึงเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คือเป็นทั้งศิลปะและวิทยาศาสตร์ เป็นวิทยาการที่มีคุณค่าสำหรับมนุษย์ทุกๆคน

(3) องค์ประกอบของดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2540 : 1-6) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของดนตรีว่าต้องประกอบไปด้วย จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบ ลีลา และลักษณะของเสียงในแต่ละองค์ประกอบเหล่านี้มีเนื้อหาและแนวคิดพื้นฐานซึ่งจำเป็นที่ผู้ศึกษาด้านดนตรีควรทราบและเข้าใจ ทั้งเนื้อหาและแนวคิดอย่างลึกซึ้ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษา แต่ละองค์ประกอบอธิบายไว้ ดังนี้

1) จังหวะ (Rhythm) คือ การจัดเรียงของเสียง หรือความเงียบ ซึ่งมีความสั้นยาวต่างๆ กัน กำหนดโดยจังหวะดับหรือจังหวะที่สม่ำเสมอ เช่น จังหวะการเต้นของหัวใจ

2) ทำนอง (Melody) คือ การจัดเรียงของระดับเสียง ซึ่งมีความสั้นยาว กำหนดโดยจังหวะของทำนอง

3) เสียงประสาน (Harmony) คือ ระดับเสียงตั้งแต่สองเสียงขึ้นไปที่ร้องหรือบรรเลงในขณะเดียวกัน ลักษณะของการประสานเสียงมีอยู่ด้วยกันหลายลักษณะ เช่น เป็นลักษณะของการใส่เสียงประสานให้เข้ากับทำนองเพลง 1 ทำนอง หรือเป็นการนำเพลง 2 ทำนองมาร้องพร้อมกัน ทำให้เกิดการสอดประสานของ 2 ทำนอง นอกจากนี้ยังมีการร้องแบบไล่ตามเสียงกัน

4) รูปแบบ (Form) เป็นโครงสร้างที่ทำให้ดนตรีมีความหมายในลักษณะของเสียงกับเวลา รูปแบบช่วยทำให้ดนตรีมีความต่อเนื่องสัมพันธ์ ทำให้ดนตรีหรือบทเพลงแต่ละบทมีความเป็นหนึ่ง

5) สีสันทิมเบร (Timbre) เป็นลักษณะเฉพาะที่ได้จากเสียงร้องของมนุษย์ หรือเสียงที่บรรเลงโดยเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ซึ่งไม่เหมือนกัน ระดับเสียงเดียวกันเมื่อใช้เครื่องดนตรีต่างกันก็จะให้อารมณ์หรือคุณค่าต่างออกไป

6) ลักษณะของเสียง (Characteristics of Sound) ลักษณะของเสียงเป็นองค์ประกอบดนตรีเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้สึกหรืออารมณ์เพลงและเรื่องราวเกี่ยวกับความดังค่อยของเสียง

วิธีดำเนินการ

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความตระหนักในวัฒนธรรมไทยและรู้คุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยใช้การจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีที่หลากหลาย โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

(1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จำนวน 486 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2561 กำลังศึกษาอยู่ชมรมดนตรีศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จำนวน 15 คน จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มตัวอย่าง

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย หน่วยละ 3 คาบ หน่วยที่ 1 ดนตรีพม่า หน่วยที่ 2 ดนตรีมอญ หน่วยที่ 3 ดนตรีลาว หน่วยที่ 4 ดนตรีไทย โดยจะมีการบันทึกพัฒนาการการเรียนรู้หลังหน่วย 2. แบบวัดความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทย

(3) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือ

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้

(1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทางดนตรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แล้วกำหนดหน่วยการเรียนรู้และรายละเอียดของแต่ละหัวข้อของแผนการจัดการเรียนรู้

(2) สร้างแผนการจัดกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย

(3) นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงหรือความสอดคล้องกับเนื้อหา โดยอาศัยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในการตรวจและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะโดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีผู้เชี่ยวชาญทางการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน รายชื่อดังแสดงในภาคผนวก ผลปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เห็นว่าแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยโดยใช้กิจกรรมดนตรีที่หลากหลายและเห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขโดยให้เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในแต่ละหน่วย ให้ผู้เรียนมีความสนใจและเรียนรู้สนุกสนาน (3) นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำหลังจากนั้นนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้กับนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งผลจากการทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในบางหน่วยต้องใช้ระยะเวลา

มากกว่าปกติ การจัดกิจกรรมกับระยะเวลาไม่สัมพันธ์กัน นักเรียนยังไม่เข้าใจในบางขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับลดขั้นตอนในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้และปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับระยะเวลามากขึ้น โดยเนื้อหายังคงเหมือนเดิม มีความชัดเจนและเน้นย้ำก่อนลงมือปฏิบัติ เช่น ร้องโน้ต และเพิ่มการนับจังหวะ

(4) นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านการทดลองไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3.2 แบบวัดความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทย

(1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตระหนัก

(2) สร้างแบบวัดความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทย ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินในประเด็นที่เกี่ยวข้อง 5 ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดใช้แบบประเมินที่มีลักษณะการประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 5)มากที่สุด 4)มาก 3)ปานกลาง 2)น้อย 1)น้อยที่สุด

(3) นำแบบประเมิน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมโดยใช้เกณฑ์การตัดสิน 2 ใน 3 ท่านของผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นตรงกัน โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี และผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดและประเมินผล รายชื่อดังแสดงในภาคผนวก

โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขดังนี้ (1) ปรับแก้เกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับเนื้อหามากขึ้น เมื่อแก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำแบบวัดความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้กับนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อทดลองใช้แบบวัดความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยในการประเมินผลผู้เรียนว่ามีความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้หรือไม่ โดยผลปรากฏว่าแบบวัดความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทย สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

(4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการจัดกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย ใช้เวลาในการทดลอง 16 สัปดาห์ โดยทดลองสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 16 ครั้ง ในการทดลองนั้นจะมีการทำแบบทดสอบเกี่ยวกับ ความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยในชั่วโมงที่ 1 และทำแบบทดสอบชุดเดียวกันในชั่วโมงสุดท้าย

(5) สถิติที่ใช้และผลในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยการจัดกิจกรรมดนตรีที่หลากหลายจากการประเมินนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมดนตรีที่หลากหลายสามารถเปรียบเทียบ ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน

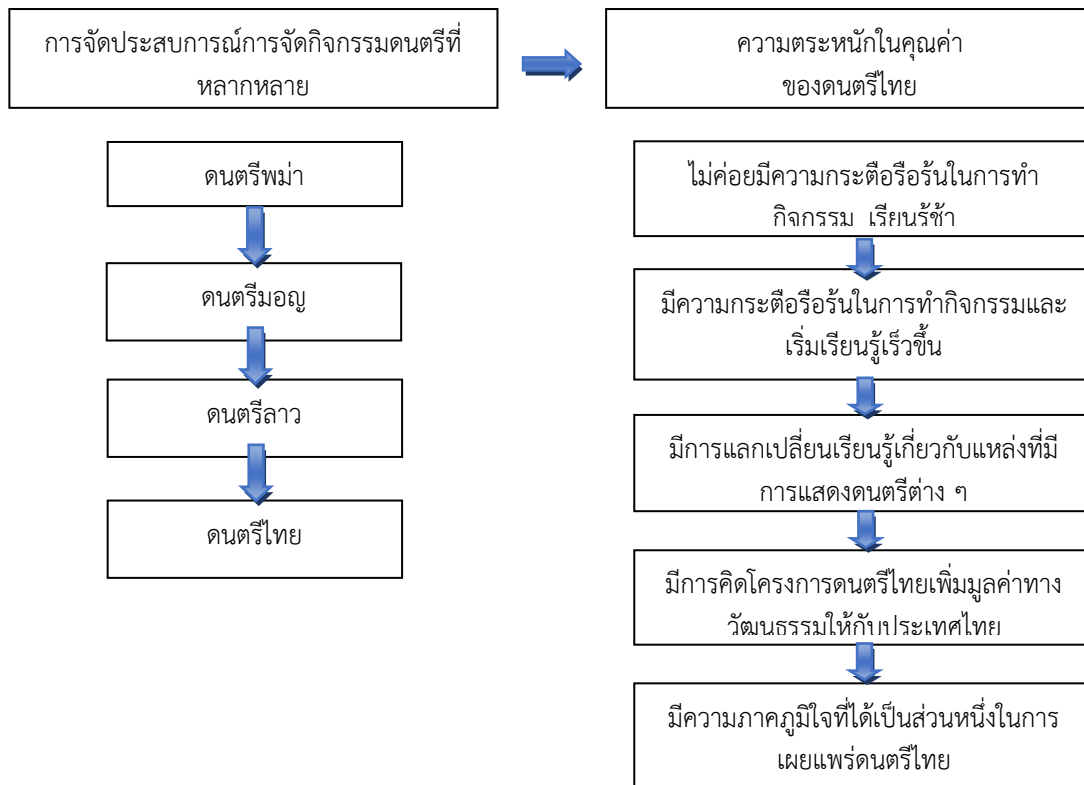
ค่าเฉลี่ย	$\bar{X}$	S.D.	T	Sig
คะแนนก่อนเรียน	1.56	.187	16.345	.000
คะแนนหลังเรียน	2.86	.158		

N = 15

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทย มีค่าเท่ากับ 2.86 คะแนน ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยก่อนเรียนซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.56 คะแนน แสดงให้เห็นว่าการ

จัดกิจกรรมดนตรีที่หลากหลายส่งผลให้นักเรียนมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาพที่ 2 แสดงการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของนักเรียนชมรมดนตรีหลังการได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย

จากภาพ แสดงพัฒนาการของนักเรียนชมรมดนตรีศึกษาชมรมดนตรีหลังการได้รับการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมดนตรีที่หลากหลาย ทั้งหมด 16 สัปดาห์ พบว่า การได้รับการกระตุ้นจากการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่หลากหลาย ดนตรีพม่า ดนตรีมอญ ดนตรีลาว และดนตรีไทย ทั้งได้รับจากประสบการณ์โดยตรงและประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการแสดงความคิดเห็น ระดมสมอง ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการพัฒนาและเห็นความสำคัญของดนตรีไทยได้อย่างต่อเนื่องตามลำดับ นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์และสามารถเรียนรู้ พร้อมทั้งยิ้มแย้มแจ่มใสในขณะที่ทำกิจกรรม และสามารถระดมสมอง และช่วยคิดโครงการเผยแพร่ดนตรีไทยตามสื่อต่าง ๆ อีกทั้งยังมีทักษะทางดนตรีที่ดีขึ้น กล่าวคือ กล่าวพูด กล่าวแสดงออก ในทางสร้างสรรค์ และมีภาวะผู้นำในการคิดกิจกรรมที่ดีเพื่อสังคม

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์พัฒนาการความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทย ก่อนและหลังการได้รับการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมทางดนตรีที่หลากหลาย พบว่า นักเรียนชมรมดนตรีศึกษามีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักใน

คุณค่าของดนตรีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. พัฒนาการของนักเรียนชมรมดนตรีศึกษาหลังการได้รับการจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรีที่หลากหลาย จากการวิเคราะห์พบว่าส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตามลำดับจากสัปดาห์ที่ 1-16 ทั้งนี้มีเพียงค่าเฉลี่ยของคะแนนในสัปดาห์ที่ 2 ไปจนถึงสัปดาห์ที่ 3 ที่คะแนนเฉลี่ย พัฒนาการของนักเรียนชมรมดนตรีศึกษาหลังการได้รับการจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรีที่หลากหลายมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย เนื่องจากเป็นช่วงการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีพม่าที่มีจังหวะเป็นครั้งแรก ภายหลังจากที่มีการจัดการเรียนรู้แล้ว นักเรียนมีทักษะทางดนตรี เห็นความสำคัญและมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการของนักเรียนมีแนวโน้มดีขึ้นตามลำดับ และพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากการได้รับทางดนตรีเป็นไปในแนวทางที่ดี

3. พฤติกรรมของนักเรียนชมรมดนตรีศึกษาหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้ดนตรีที่หลากหลาย ดนตรีพม่า ดนตรีมอญ ดนตรีลาว และดนตรีไทย ทั้งได้รับจากประสบการณ์โดยตรงและประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีการแสดงความคิดเห็น ระดมสมอง ซึ่งเป็นผล

ทำให้เกิดการพัฒนาและเห็นความสำคัญของดนตรีไทยได้ดีอย่างต่อเนื่องตามลำดับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์และสามารถเรียนรู้ พร้อมทั้งยิ้มแย้มแจ่มใสในขณะที่ทำกิจกรรม และสามารถระดมสมองและช่วยคิดโครงการเผยแพร่ดนตรีไทยตามสื่อต่างๆอีกทั้งยังมีทักษะทางดนตรีที่ดีขึ้น กล่าวคือ กล่าวพูด กล่าวแสดงออกในทางสร้างสรรค์ และมีภาวะผู้นำในการคิดกิจกรรมที่ดีเพื่อสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ผลการวิเคราะห์พัฒนาการความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทย ก่อนและหลังการได้รับการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมทางดนตรีที่หลากหลายพบว่า นักเรียนชมรมดนตรีศึกษามีคะแนนเฉลี่ยด้านความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสามารถอธิบายการจัดการจัดกิจกรรมทางดนตรีที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และรู้สึกรัก ห่วงแหน ดนตรีไทยที่เป็นมรดกประจำชาติ ซึ่งดนตรีนั้นมีบทบาทกับชีวิตมนุษย์ สอดคล้องกับไพโรจน์ มักสัมพันธ์. 2553 :1 ที่กล่าวถึงดนตรีนั้นมีความสำคัญกับมนุษย์ในการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่ต่างจากอาหารและปัจจัยอื่น ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคันสนีย์ จะสุวรรณ (2542:2) ที่ได้กล่าวว่า มนุษย์เราใช้ดนตรีเพื่อสื่อสารอารมณ์ต่าง ๆ แห่งความเป็นมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์แห่งความรัก ความเศร้าโศก ความสุข การที่มนุษย์สามารถสื่อสารอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ผ่านดนตรี ไม่ว่าจะเป็นผู้สร้างสรรค์ดนตรีเหล่านั้นขึ้นเองหรือจัดการแสดงดนตรีที่ผู้อื่น มีอารมณ์ร่วมกับเราเป็นผู้สร้างขึ้นก็ทำให้เราเกิดความพอใจและรู้สึกชีวิตที่มีคุณค่ายิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 2 พัฒนาการของนักเรียนชมรมดนตรีศึกษาหลังการได้รับการจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรีที่หลากหลาย จากการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตามลำดับจากสัปดาห์ที่ 1-16 ทั้งนี้มีเพียงค่าเฉลี่ยของคะแนนในสัปดาห์ที่ 2 ไปจนถึงสัปดาห์ที่ 3 ที่คะแนนเฉลี่ยลดลง เนื่องมาจากความยาก-ง่ายของเนื้อหา ประกอบกับเป็นการเรียนในครั้งแรก ๆ และดนตรีพม่า นั้นจะได้เป็นจังหวะยก จึงทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่ช้า ภายหลังจากที่มีการจัดการเรียนรู้แล้วนักเรียนมีทักษะทางดนตรี เห็นความสำคัญและมีความตระหนักในคุณค่าของดนตรีไทยอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เมื่ออาจารย์ได้เพิ่มการอธิบายความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ดนตรีประเทศเพื่อนบ้านเนื่องจากประเทศไทยเรามีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริวรรณ ศรีพหล, 2555 : 9 ได้กล่าวว่า สำหรับในประเทศไทยเรามีวัฒนธรรมไทยเป็นหลักของประเทศ แต่ในวัฒนธรรมไทยนั้น

ก็อยู่บนความหลากหลายและความแตกต่างของวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มคนไทยเชื้อสายไทย ลาว พม่า มอญ จีน ไทยพวน มลายู ฯลฯ ประชากรไทยจึงประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายวัฒนธรรมหลากหลายภาษา หลากหลายขนบธรรมเนียมประเพณี และทุกๆวัฒนธรรมของกลุ่มต่างๆย่อมมีคุณค่าเมื่อนักเรียนได้ฟังคำอธิบายและได้มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมพัฒนาการของนักเรียนมีแนวโน้มดีขึ้นตามลำดับ และพฤติกรรมของนักเรียนหลังจากการได้รับทางดนตรีเป็นไปในแนวทางที่ดี

สรุปและข้อเสนอแนะ

นักเรียนชมรมดนตรีศึกษาหลังการได้รับการจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทางดนตรีที่หลากหลายมีความสนใจเพิ่มมากขึ้นหลังจากได้เข้าใจ และเห็นความสำคัญของการเรียนดนตรีประเทศเพื่อนบ้านมีการมาฝึกซ้อมส่วนที่ยังไม่ค่อยคล่อง และคอยถามถึงเทคนิคเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มสุนทรียทางดนตรีและคิดทำโครงการอนุรักษ์ดนตรีไทยและเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในดนตรีไทย อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนทำโครงการหรือโครงการต่อยอดทางการอนุรักษ์ดนตรีไทยเพื่อสืบทอดและต่อยอดให้เด็กฝึกใช้ทักษะการคิดและการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

1. ไพโรจน์ มักสัมพันธ์. (2553). การสร้างชุดการสอนการเป่าขลุ่ยรีคอร์เดอร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุวินทวงศ์. ปริญญาโท. ณะเชิงเทรา:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.ถ่ายเอกสาร
2. มณฑกานต์ รอดคล้าย. (2557). การพัฒนาเด็กและครอบครัวในศตวรรษที่ 21 (Child and Family Development in the 21th Century). (ออนไลน์)
3. คันสนีย์ จะสุวรรณ. (2542). ดนตรีกับการรักษาโรค. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
4. ศิริวรรณ ศรีพหล. (2556). การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่องการจัดการ เรียนการสอนพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา. กองทุนสนับสนุนด้านการศึกษาทางไกล, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

5. สุวรรณาก่อนทอง. (2547). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะประกอบเสียงดนตรีคลาสสิกที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ.
6. อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์. (2545). สร้างเด็กให้เป็นอัจฉริยะ = Raising a genius. หน้า 79